

Landskap: Halland Upptecknat av: Harald Nilsson
Härad: Hök Adress: Kung Oskarsväg 7, Lund,
Socken: Våxtorp Berättat av August Pålsson
Uppteckningsår: 1936 Född år 1863 i Bjälkabygget, Skåne

Uppteckningen rör

Kreaturens utfodring och bete
i Brånaltstrakten för 50 år sedan. sid. 1-2.
Biförtjänster till jordbruket. " 3.
Nyodling och "tämja stutar" som
ett småbruks biinkomst. " 4-5.

5391

Kreaturens utfordring och bete

i Brånaltstrakten för 50 år sedan.

Under vintern utfordrades nötkreaturen med ä n g s h ö, h a l m och v a t t e n. I vanliga fall gav man dem alltså inget kärnfoder och vallhö fanns inte vid den tiden. Man skyllede dock på vanligt s t a r r h ö och s t r ö m o s s a h ö samt k r o k a h ö d.v.s. sådant som man högg på och vid åstränderna, vilka kallades krokas. Detta hö förvarades på rännan och fähuset och kallades därför även r ä n n a h ö. Egentligen sådana ställen vid ån där denna ändrat sitt lopp, så att detta antingen bildat en bukt eller från att ha varit krokigt blivit mera rakt. Den lilla jämna slätt, som bildas genom uppslamningen vid åns förflyttning är en krok.

Krokahöet (som bör benämnas hårdvalshö) var av bättre beskaffenhet och sparades till den nykalvade korna samt för utfordring under vårbruket, som ju var ansträngande för djuren. Blev dessa ändå "klaga" (svaga), så mältade (krossa i kvarn) man havre och gav dem. Och det brukade hjälpa, så att de blev

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
1.

5391

starka igen.

Så snart vårbruket var avslutat, vanligen i slutet av maj, släpptes korna ut på f ä l a d e n eller "u m a r k e n". Till en början fick de lite halm när de kom hem om kvällarna, men snart fick de alldeles "fö se säl". De sökte sig i början mest ut på mossarna där ett tidigt gräs, som kallades t o b e d e (ängsull) förekom.

Fåren hade man släppt ut långt tidigare i regel i början av maj. De fick då gå på d.s.k. "bränningarna" där man något tidigare hade brännt ljungen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—
2.

5391

Biförtjänster till jordbruk.

För 50 år sen och tidigare fanns det många från skogsbyggden, som under höstena (slåttern) och skyrerna (sädskörden) gingo ut på slätten (till Veinge och Laholmstrakten) och skaffade sig en biförtjänt med att hösta (slå hö) och hugga säd, mest det senare. Det var vanligt att 2 slog sig tillhopa annars lönade det sig inte mycket att komma. Man fick 50 öre om dagen och det var mycket bra på den tiden.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
3.

5391

Nyodling och "tämja stutar" som
ett småbruks biinkomst.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
4.

Efter att tidigare haft plats som dräng på flera stora nordskånska gårdar och därvid sparat samman 500 kr., inköpte meddelaren 1895 den gård i Våxtorp, som han ännu innehar. Stället kostade endast 1000 kr., men så fanns där inte mera än ett halvt tunnland åker när det inköptes. Den övriga arealen 39,5 tunnland utgjordes av ljung- och mossmark. Sedan dess har ytterligare 9 $\frac{1}{2}$ tunnland uppodlats. Vid nyodlingen använde meddelaren alltid spade och v ä j t, en hävstång av ek eller asp att bryta upp stenar och stubbar med. "Ris och annat bråte," brukade han bränna upp, men han hade aldrig svedjat, vilket han hört att man gjorde på många andra håll i trakten.

När meddelaren började, som bonde i Petshult hade bönderna där inga andra jordbruksredskap än ett stångårder, en träharv och en trumla.

Under den tid Pålsson höll på med nyodlingar skaffade han sig en biinkomst genom att tämja stutar. Det fanns nämligen

5391

många, som tyckte det var alltför besvärligt att själv göra stutarna "körtamma" och därför betalade "rätt bra" för tämjda djur. På Våxtorps marknad inköpte han unga stutar (oxar) och sen tog det nästan 1 år innan de blevo riktigt "stadiga". Hade tamt stutar i 100-tal i sin dag och skulle inte vara rädd för att göra det än. Men nu brydde han sig förstås inte om det, eftersom det inte längre fanns några som körde med stutar.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—
5.